

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ**

**ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ
ОСВІТИ: УДОСКОНАЛЕННЯ ДИСТАНЦІЙНОГО
КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ТА НАВЧАЛЬНОЇ
ДОКУМЕНТАЦІЇ**

**Збірник
матеріалів IV-ї Всеукраїнської
науково-методичної конференції**

13-15 квітня 2022 року, м. Одеса

У Збірнику опубліковано матеріали IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: удосконалення дистанційного контролю знань та навчальної документації», яка проходила 13-15 квітня 2022 року на базі Одеської національної академії харчових технологій в умовах воєнного стану з причини російсько-української війни.

Для педагогічних та науково-педагогічних працівників, докторантів, аспірантів, усіх, хто цікавиться питаннями забезпечення якості вищої освіти.

Рекомендовано до друку Оргкомітетом конференції

Редакційна колегія:

Богдан ЄГОРОВ	ректор Одеської національної академії харчових технологій, д.т.н., професор (Голова редакційної колегії)
Федір ТРИШИН	проректор з науково-педагогічної та навчальної роботи, к.т.н., доцент (заступник Голови редакційної колегії)
Надія ДЕЦ	директорка Навчального центру організації освітнього процесу, к.т.н., доцентка
Любов ЛАНЖЕНКО	начальниця Навчального відділу НЦООП, к.т.н., доцентка
Оксана КРУЧЕК	начальниця Відділу контролю якості та моніторингу діяльності, к.т.н., доцентка
Юрій КОРНІЄНКО	начальник Відділу організації дистанційної роботи та навчання ЦКТ, к.ф.-м.н., доцент
Валерій МУРАХОВСЬКИЙ	начальник Відділу ліцензування, акредитації та сертифікації НЦООП, к.ф.-м.н., доцент
Людмила РИЖЕНКО	методистка вищої категорії Навчального відділу НЦООП

Оргкомітет IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції «Забезпечення якості вищої освіти: удосконалення дистанційного контролю знань та навчальної документації» може не поділяти думку учасників. Відповідальність за зміст і достовірність поданого матеріалу несуть учасники.

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

УДК 378.018.43:37.091.26(1-87+477)

ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА
КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У ЗАКОРДОННИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ
ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ СВІТИФ.А. Трішин, Л.О. Ланженко, Н.О. Дец, Ю.К. Корнієнко,
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса

Сьогодні, за рідкими винятками, майже всі європейські заклади вищої освіти (ЗВО) використовують технології електронного навчання у своїй роботі. 91 % ЗВО використовують модель змішаного навчання (поєднання дистанційного та очного навчання), та більшість з них охоплює електронним навчанням усіх здобувачів вищої освіти, та лише 9 % віддають перевагу тільки *off-line* навчанням.

Найпопулярніші для застосування *e-learning* дисципліни у закордонних ЗВО – це бізнес та управління, педагогіка, інженерні та технологічні дисципліни. Вкрай рідко електронна освіта застосовується у сферах юриспруденції та мистецтва.

Використання електронного навчання у закордонних ЗВО має різні напрямки (рис. 1): запровадження онлайн-курсів, онлайн-програм, змішане навчання, спільне навчання між ЗВО.

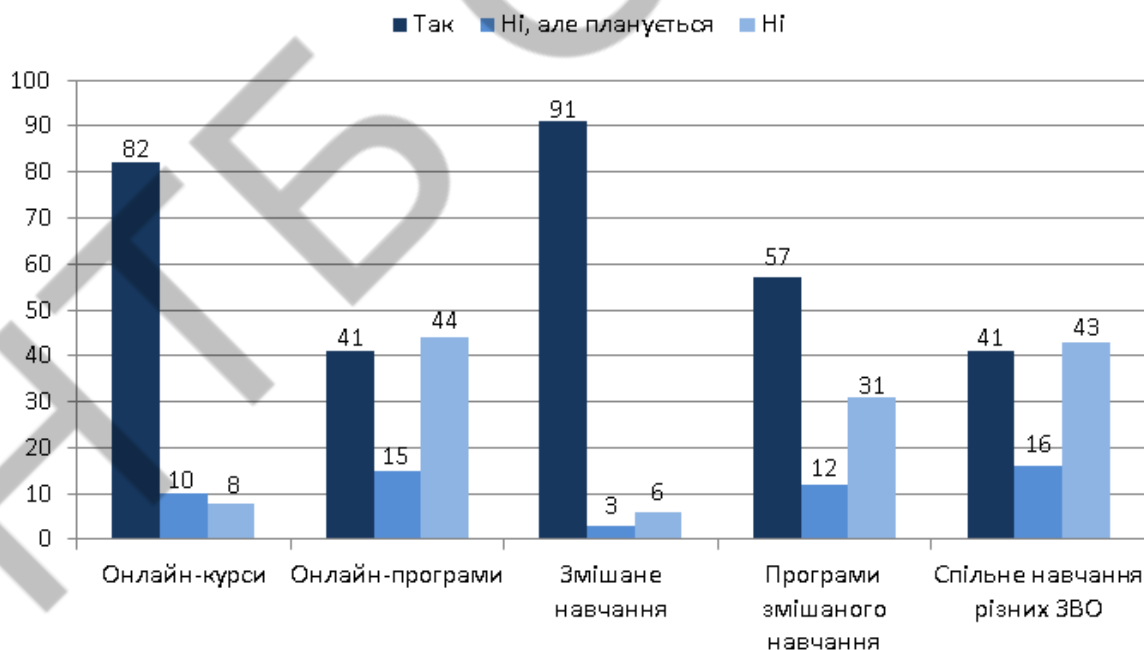

Рисунок 1 – Різні напрямки використання електронного навчання

Важливим етапом засвоєння отриманих під час навчання знань – це проведення контрольних заходів. І з огляду на організацію дистанційного навчання, у різних ЗВО проведення контрольних заходів (підсумкових контролей) організовано по-різному. При опрацюванні можливих варіантів

Збірник матеріалів IV-ї Всеукраїнської науково-методичної конференції
«Забезпечення якості вищої освіти: підвищення ефективності використання інформаційних технологій у здійсненні освітнього процесу», 13-15 квітня 2022 р.

контрольних заходів проаналізовано більше 30 закордонних ЗВО Європи та США та більше 20 провідних ЗВО України.

При **Лондонському університеті** створено спеціальний проєкт – *London University «External Programme»*. Це окремий підрозділ, що займається дистанційними програмами. Після закінчення такої програми здобувач освіти стандартний диплом, але із зазначенням саме дистанційної форми навчання.

Для опрацювання навчальних дисциплін здобувач має доступ до різних інтернет-матеріалів, у тому числі через інтернет-бібліотеку.

Для оцінювання та **проведення контрольних заходів** існує два види оцінювання:

- оцінювання протягом курсу через відповіді на питання викладача або виконання невеликих письмових робіт або інтерактивних завдань.

- оцінювання під час екзамену: екзамени проводяться у письмовій або усній формі. У першому випадку, здобувачу надсилається зразок екзаменаційного листа для ознайомлення із зовнішнім виглядом і матеріалами курсу, за якими буде проходити екзамен, але для складання екзамену здобувач все одно повинен бути присутнім в університеті або одному з найближчих до країни здобувача центрів-партнерів. Усний екзамен є можливість здати у порядку відеоконференції.

На сьогодні єдиним державним університетом у **Німеччині**, який пропонує широкий спектр різних програм дистанційної освіти, є Університет заочного навчання у Хагені **Fern Universität in Hagen**. Університет пропонує програми для першого та другого рівнів навчання (бакалаврські, магістерські), які є справжньою альтернативою очній освіті. Але, **контрольні заходи**, як правило, проводяться у стінах університету, або, у рідких випадках, після згоди аудиторів, проводяться у вигляді відеоконференції, і це коштує одноразово 40 євро.

Відкритий університет Мадрида (**UDIMA, Іспанія**) тісно використовує в процесі навчання open source інструменти: Moodle, Gmail, GoogleDocs, GoogleSites, GoogleTalk.

Здобувачу, який навчається дистанційно, надається доступ до величезної кількості навчальних матеріалів з різних освітніх компонент. Для перевірки і проведення контрольних заходів здобувачів існують онлайн тести, іспити, віртуальні практикуми і т.д.

Газі Університет є першим університетом Туреччини, який має школу під назвою «Професійна вища школа дистанційного навчання».

Для навчання здобувачів за кожною спеціальністю є окремо відведений час. У цей час здобувачі і викладач одночасно заходять до мережі Інтернет через спеціальний портал (веб-сайт) дистанційного навчання, через який відбувається навчальний процес.

Однією з основних складових електронного навчання у цьому Університеті так само як і при традиційному навчанні, є оцінювання. Види робіт, які використовуються для оцінювання (наприклад, домашня робота, форум, дебати під час дискусійних обговорень тощо), допомагають

здобувачам закріпити отримані знання. Постійне навчання може бути реалізоване через спілкування здобувчів один з одним, з викладачами та експертами та застосування знань у реальному житті.

У програмах з використанням дистанційних технологій у навчанні екзамени у середині семестру та додаткові екзамени, які обираються викладачем-консультантом, проводяться за допомогою системи управління навчанням на базі Інтернету. Випускні екзамени складаються лише у кампусі.

Використання технологій у дистанційній освіті дає університетам можливість розвиватися і ставати конкурентоспроможними. Це демонструє використання системи управління онлайн-навчанням, які дозволили університетам збільшити кількість студентів, не збільшуючи кількість лекційних залів для проведення занять. Однак університетам складно проводити контрольні заходи онлайн.

Інформаційне суспільство, що розвивається, створює безліч можливостей для вдосконалення різних освітніх технологій, у тому числі дистанційних освітніх технологій, завдяки глобальній цифровізації.

Але навіть дистанційне навчання не повинно порушувати академічну доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання тощо.

Проведення контрольних заходів у дистанційні формі у ЗВО світу та України організовується різними способами:

- усне опитування у форматі «питання – відповідь»;
- творчі завдання, але з обов'язковою перевіркою на плагіат;
- виконання письмових екзаменаційних робіт;
- тестування.

Усна форма контролю знань має низку недоліків, зокрема, великі витрати часу, можлива необ'єктивність оцінок через такі фактори, як особисті стосунки викладача зі здобувачами, результати попередніх екзаменів, емоційна ситуація на екзамені тощо.

До ЗВО, що, як правило, використовують усну форму контролю знань можна віднести: London University «External Programme» (Великобританія), University of Salford Manchester (Великобританія), Fern Universität in Hagen (Німеччина), Харківський національний медичний університет, Вінницький торговельно-економічний інститут КНТЕУ, тощо.

Щодо творчих завдань можливим недоліком може стати те, що не для кожної навчальної дисципліни у якості такого формату контрольних заходів буде підходити саме це.

Використання творчих завдань, підсумкового есе, виконання проекту, кейс-технологію як контрольний захід під час дистанційного навчання широко використовується у UDIMA (Іспанія), Газі Університет (Туреччина), Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського», Вінницький навчально-науковий інститут економіки ТНЕУ тощо.

Для вирішення проблеми доброчесності (особливо такого виду, як списування) під час проведення контрольних заходів та для забезпечення достовірності та надійності діагностики навчальних досягнень, почали застосовувати прокторинг. Прокторинг – це процедура контролю на онлайн-екзаміні або тестуванні, де за всім процесом спостерігає адміністратор – проктор (від англ. «proctor» - людина, яка слідкує за тим, щоб экзамени у ЗВО проходили без порушень). Він проводить ідентифікацію особи, яка складає іспит, спостерігає за її діями за допомогою веб-камери і бачить, що відбувається на моніторі його комп'ютера. Така технологія дозволяє з високою часткою ймовірності підтвердити особистість экзаменованого, об'єктивно оцінити його знання, виключити шпаргалки та інші хитрощі на экзамені. При цьому випробуваній і проктор можуть знаходитися як завгодно далеко один від одного.

Глобальна пандемія COVID-19 підштовхнула велику кількість ЗВО використовувати онлайн-проктовані іспити (рис. 2).

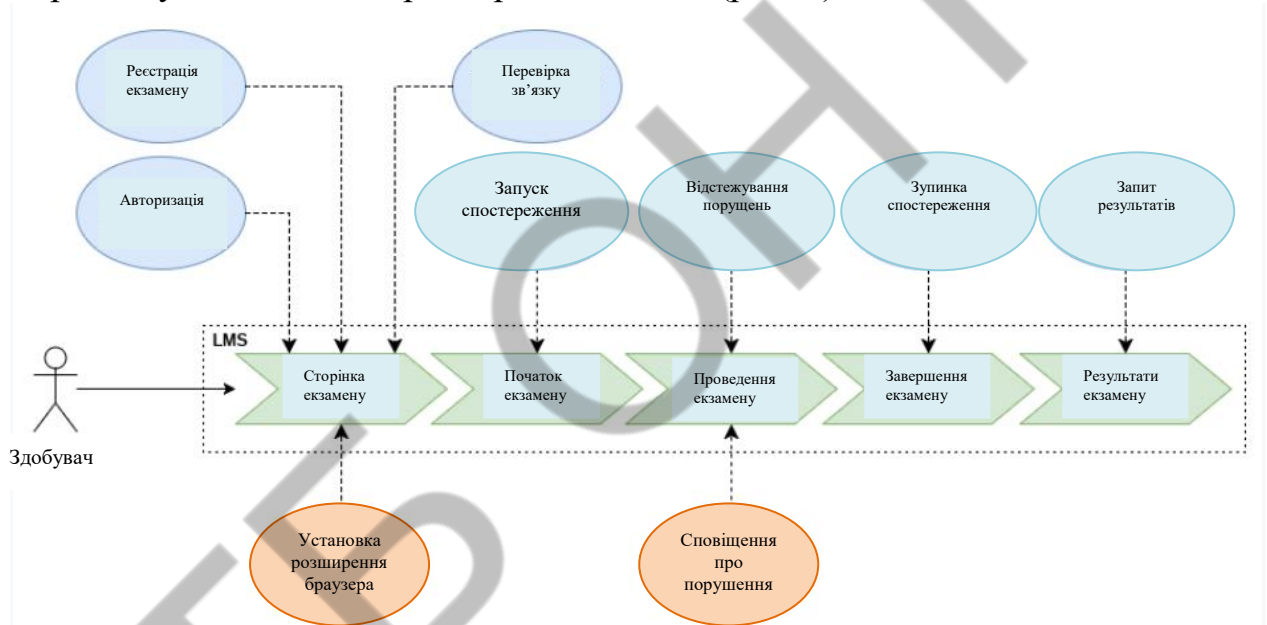

Рисунок 2. – Схема реалізації прокторингу

Прокторинг можливо проводити трьома способами:

- проктор-людина – адміністратор стежить за перебігом экзамену через веб-камеру і фіксує порушення вручну;
- автопрокторинг – програма самостійно верифікує особистість студента, стежить за його поведінкою, напрямом погляду, аналізує звуки в кімнаті, фіксує порушення на відео та готує звіти;
- людина та програма – комбінований варіант. Може проводитися двома способами. Перший – коли весь процес контролює комп'ютер та подає сигнали проктору у разі порушень. Другий – адміністратор сам стежить за тестованими в режимі он-лайн. Останній варіант вважається найнадійнішим, оскільки будь-яка програма може дати збій. При цьому проктор, за рахунок автоматизації процесу, може одночасно приймати іспит у кількох студентів.

Прокторинг наразі не має широкого використання. Серед ЗВО України даний метод при проведенні контрольних заходів не використовують. Даний варіант контролю знань застосовують у деяких закордонних ЗВО: Університет Королівських доріг, Університет Квебеку (Канада), Державний університет Аризони, Каліфорнійський державний університет (США) тощо.

Тестування є зручним та оперативним методом контролю та оцінки якості підготовки здобувачів у ЗВО, без якого керувати навчальним процесом, особливо у дистанційному форматі, важко. Саме введення тестового контролю істотно підвищує мотивацію навчання та зацікавленість здобувачів вищої освіти.

Перевагами тестування як однієї з інноваційних форм оцінювання, є наступні:

- 1) відсутність психологічного впливу на здобувача вищої освіти;
- 2) забезпечення можливості одночасного контролю знань, вмінь і навичок у великій кількості здобувачів упродовж досить обмеженого часу;
- 3) можливість контролю знань, вмінь і навичок здобувачів вищої освіти на необхідному, заздалегідь запланованому рівні;
- 4) реальність самоконтролю здобувачів вищої освіти;
- 5) забезпечення прозорості та гласності контролю знань, вмінь і навичок здобувачів вищої освіти;
- 6) гарантія об'єктивності та справедливості оцінки знань, вмінь і навичок здобувачів вищої освіти;
- 7) значне скорочення часу очікування здобувачами своїх результатів.

Платформ для створення тестів сьогодні велика кількість: Moodle, форми Google, освітня платформа Kahoot!, Quizizz – сервіс для створення вікторин та тестів, Quizlet – сервіс для створення цікавих тестів та флеш-карт тощо.

Для запобігання академічної недоброчесності при створенні тестів дотримуються декількох правил:

- перемішування варіантів відповідей та самих питань;
- одна спроба на питання;
- обмеження в часі та ін.

Тестування як контрольний захід під час дистанційного навчання широко використовується у UDIMA (Іспанія) (Moodle, GoogleDocs), Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника (форми Google), Національному технічному університеті «Харківський політехнічний інститут» (Moodle), Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут ім. І. Сікорського» (Kahoot!), Київському національному університеті імені Тараса Шевченка (Moodle) тощо.

Важливим фактором ефективності дистанційного навчання та надійності контрольних заходів є підвищення цифрової компетентності викладачів, їх готовності до інноваційної діяльності в електронному освітньому середовищі.

В умовах постійного вдосконалення технологій ЗВО необхідно оперативно освоювати сучасні технологічні нововведення, особливо прокторинг,

який дозволяє підвищити достовірність і надійність результатів контрольних заходів та досягнень студентів.

Незважаючи на велику кількість дискусійних проблем, що виникають навколо ефективності освіти та форм контрольних заходів у дистанційному форматі, ситуація вимушеного переходу на дистанційне навчання дозволило викладачам стати ближче зі своїми студентами. Багато з них стали не просто помічниками, цифровими асистентами, але часто ставали ініціаторами використання нових платформ, технологій, що розкривали можливості різних освітніх сервісів.

УДК: 657.24-048.35:004.91:657.6

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ВЕКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДОКУМЕНТАЦІЇ (ДОКУМЕНТООБІГУ) ТА МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ

**Л.В. Іванченкова, Т.Д. Маркова, Г.О. Ткачук,
Одеська національна академія харчових технологій, м. Одеса**

Глобальний розвиток цифрових засобів швидко поширюється на всі сфери життя нашого суспільства і пропонує новий потенціал для їх удосконалення. Функціонування компаній у нинішньому середовищі, впровадження концепції Індустрії 4.0 і створення та розширення міжфірмових мереж, а також відкритих і базованих на знаннях систем в організаціях є передумовою успіху в ефективному отриманні, обробці, зберіганні та обмін ключовою інформацією. Переваги цифрової трансформації очевидні. Питання не в тому, чи має сенс переходити в цифровий формат або чому, а в тому, як і коли здійснити перехід. Насправді, на початку 2020 року більшість компаній і державних установ почали серйозно займатися цифровою трансформацією, навіть якщо їм не вистачало необхідних бюджетів та організаційної підтримки, щоб почати або завершити її. Слід відмітити, що підтвердження будь-якої операції, руху різних подій, прийняття рішень фіксується інформаційним документом. Протягом останніх кількох років у корпоративному світі спостерігається тенденція, коли все більше офісів переходять на безпаперову систему та її впроваджують у документообіг, щоб відстежувати всі свої важливі файли. Так, пандемія змусила організації, які працюють на паперовій основі, швидко пізнати справжню силу цифрових технологій. Під сильним тиском вони намагалися оцифрувати важливий вміст і процеси, необхідні для роботи в умовах віддаленого робочого середовища, викликаного всесвітньою кризою охорони здоров'я.

Сила цифрових засобів в процесі документообороту має наступні переваги:

1. Підвищення ефективності роботи персоналу. Запити на документи та записи надзвичайно трудомісткі. Дослідження свідчать, що співробітники підприємств, організацій витрачають від 20 до 30 відсотків робочого тижня

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ		
1	ОСОБЛИВОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ТА КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ У ЗАКОРДОННИХ ТА УКРАЇНСЬКИХ ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ СВІТИ Ф.А. Трішин, Л.О. Ланженко, Н.О. Дец, Ю.К. Корнієнко	3
2	ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК ВЕКТОР МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМИ ДОКУМЕНТАЦІЇ (ДОКУМЕНТООБІГУ) ТА МЕТОДІВ КОНТРОЛЮ Л.В. Іванченкова, Т.Д. Маркова, Г.О. Ткачук	8
3	АДАПТАЦІЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТА МУЛЬТИМЕДІЙНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ ДЛЯ ДИСТАНЦІЙНОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ А.І. Капустян, Н.К. Черно, К.І. Науменко	15
4	ДОСВІД ДІЯЛЬНОСТІ НТБ ОНАХТ ПРИ ДИСТАНЦІЙНОМУ ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ І.І. Зінченко, О.В. Ольшевська	18
СЕКЦІЯ 1		
5	ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІНКЛЮЗИВНИХ СИСТЕМ НАВЧАННЯ	21